USNESENÍ

Krajský soud v Ostravě projednal v neveřejném zasedání konaném dne 6. května 2025 **stížnost obžalovaného Daniela G., narozeného xxx,** proti usnesení Okresního soudu v Ostravě ze dne 9. 4. 2025, č. j. 8 T 22/2025-578, a rozhodl

takto:

Podle § 148 odstavec 1 písmeno c) trestního řádu se stížnost obžalovaného Daniela G. **zamítá.**

Odůvodnění:

1. Napadeným usnesením okresní soud rozhodl tak, že žádost obžalovaného Daniela G. o přiznání nároku na obhajobu bezplatnou či za sníženou odměnu se podle § 33 odstavec 2 trestního řádu zamítá.
2. Proti tomuto usnesení podal obžalovaný Daniel G. stížnost.
3. V odůvodnění stížnosti zpracovaném obhájcem namítl, že okresní soud pochybil, pokud dostatečně nezohlednil jeho stávající finanční možnosti, k čemuž poukázal na aktuální rozhodovací praxi Ústavního soudu ČR. Okresní soud sice dospěl k relativně správné představě o jeho situaci, tedy že je bez prostředků a příjmů ve výkonu trestu odnětí svobody a pobírá pouze sociální poukázku 150 Kč/měsíčně, ovšem věc nesprávně posoudil, neboť zamítavé stanovisko postavil na nesprávném závěru, podle nějž je třeba při rozhodování o jeho eventuálním nároku jako klíčovou okolnost vyhodnotit jeho budoucí příjmovou potencialitu. V tomto směru rovněž poukázal na rozhodovací praxi Krajského soudu v Ostravě. Okresní soud pak přecenil význam jeho zjištěného majetku, který spočívá ve vlastnictví tři motorových vozidel, která jsou již stará cca dvě desítky let a zuživatelná prakticky pouze na náhradní díly, pokud by se nejednalo o vozidla v perfektním stavu. Výtěžek z jejich prodeje by rovněž nemohl pokrýt náklady obhajoby v řízení o zločinu, kdy výše odměny za jeden úkon právní pomoci činí společně s hotovými výdaji částku 4 550 Kč.
4. Navrhl, aby stížnostní soud podle § 149 odstavec 1 písmeno a) trestního řádu z podnětu stížnosti obžalovaného napadené usnesení v celém rozsahu zrušil a nově rozhodl tak, že se podle § 33 odstavec 2 trestního řádu obžalovanému přiznává v trestní věci vedené u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 8 T 22/2025 nárok na obhajobu bezplatnou.
5. Krajskému soudu v Ostravě byla věc předložena jako soudu stížnostnímu ve smyslu § 146 odstavec 2 písmeno d) trestního řádu. Z obsahu spisového materiálu bylo zjištěno, že opravný prostředek byl podán ve lhůtě stanovené podle § 143 odstavec 1 trestního řádu, osobou k tomu oprávněnou podle § 142 odstavec 1 trestního řádu.
6. Z podnětu podané stížnosti krajský soud přezkoumal podle § 147 odstavec 1 trestního řádu zákonnost a odůvodněnost výroku napadeného usnesení, jakož i správnost postupu řízení jeho vydání předcházející, a po projednání věci v neveřejném zasedání dospěl k závěru, že stížnost obžalovaného není důvodná.
7. Krajský soud shrnuje, že na podkladě obžaloby Okresního státního zastupitelství v Ostravě ze dne 14. 2. 2025, sp. zn. 11 ZT 82/2024, je u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 8 T 22/2025 vedeno trestní řízení proti obžalovanému Danielu G. pro dva skutky právně kvalifikované jednak jako přečin ublížení na zdraví podle § 146 odstavec 1 trestního zákoníku a jednak jako zločin vydírání podle § 175 odstavec 1, odstavec 2, písmeno c), písmeno f) trestního zákoníku.

Shodu s prvopisem potvrzuje Petra Widtmannová

V projednávané věci byl obžalovanému, který se nachází ve výkonu trestu odnětí svobody, dne 27. 9. 2024 ustanoven obhájce Mgr. Petr Šupal, LL.M. Obžalovaný ještě v přípravném řízení požádal 6. 1. 2025 o bezplatnou obhajobu s odůvodněním, že se aktuálně nachází ve výkonu trestu odnětí svobody, je nemajetný, nedisponuje žádným příjmem ani možností si peněžní prostředky obstarat, když není pracovně zařazen. Je zatížen řadou exekučně vymáhaných závazků. Současně je stíhán pro zločin, kdy mu hrozí vysoký trest odnětí svobody. V této souvislosti zevrubně poukázal na rozhodovací praxi Ústavního soudu ČR, ESLP i Krajského soudu v Ostravě, který akcentuje princip, že v případě rozhodování o žádosti o bezplatnou obhajobu v případě řízení, jež nebylo dosud pravomocně skončeno, je třeba rozhodnout podle aktuálního vyhodnocení majetkové situace, a nikoliv podle eventuálně možné situace, která může nastat v budoucnosti. Okresní soud poté vyzval obžalovaného k doložení osobních a majetkových poměrů, na což obžalovaný reagoval (neúplným) prohlášením, že nevlastní žádný movitý ani nemovitý majetek. V současnosti se nachází ve výkonu trestu odnětí svobody, kde není pracovně zařazen. Pobírá jen sociální kapesné ve výši 150 Kč (č. l. 14 přip. spisu sp. zn. 0 Nt 21023/2025). Okresní soud si vyžádal zprávu Vězeňské služby ČR, Věznice Ostrov (č. l. 12 přip. spisu), která dne 14. 2. 2025 sdělila, že obžalovaný má jednu vyživovací povinnost s měsíčním výživným 500 Kč. Vězeňská služba dále sdělila výši pohledávek obžalovaného a přehled jeho výdělků z pracovního zařazení za období února 2021 až ledna 2024. Dále sdělila, že dne 14. 2. 2024 byl obžalovaný na pohovoru na Call centrum ve Věznici Ostrov, kde sdělil, že tam nechce pracovat. Dne 21. 5. 2025 byla podána obžaloba u nalézacího soudu. Obžalovaný byl opětovně vyzván k doložení svých osobních a majetkovým poměrům, na což reagoval tak jak je rozvedeno pod bodem 2 napadeného usnesení. K osobě obžalovaného si okresní soud dále vyžádal zprávy státních orgánů a Věznice Ostrov, tak jak jsou shrnuty pod body 3 až 5 napadeného usnesení, na což krajský soud pro stručnost odkazuje.

8. Okresní soud následně rozhodl nyní stížností napadeným usnesením s odůvodněním, že obžalovaný není nemajetný, když je vlastníkem několika motorových vozidel. Obžalovaný je v ekonomicky produktivním věku, netrpí zdravotní indispozicí a je schopen pracovního zařazení ve věznici, a i v případě propuštění z věznice je schopen vykonávat výdělečnou činnost, ze které by mohl hradit náklady své obhajoby. Okresní soud neshledal vážné důvody, a to nikoli přechodné povahy, které by odůvodnily přiznání nároku na obhajobu bezplatnou nebo za sníženou odměnu.

9. Podle § 33 odstavec 2 trestního řádu osvědčí-li obviněný, že nemá dostatek prostředků, aby si hradil náklady obhajoby, rozhodne předseda senátu a v přípravném řízení soudce, že má nárok na obhajobu bezplatnou nebo za sníženou odměnu. Vyplývá-li ze shromážděných důkazů, že obviněný nemá dostatek prostředků na náhradu nákladů obhajoby, může, je-li to třeba k ochraně práv obviněného, rozhodnout předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce o nároku na obhajobu bezplatnou nebo za sníženou odměnu i bez návrhu obviněného.

10. Je nutno zdůraznit, že právo na obhajobu je jedním z nejdůležitějších základních práv osob, proti nimž se vede trestní řízení, proto musí být zajištěno všem, tedy jak osobám majetným, tak i osobám nemajetným, přičemž obviněný má právo hájit se prostřednictvím obhájce podle vlastního výběru. U osob nemajetných nesmí být toto právo ohroženo tím, že by se mohlo uplatnit pouze v případě, že se obviněnému podaří najít obhájce, který je ochoten obhajobu převzít bez nároku na přiměřenou odměnu. V daném trestním řízení je právo obžalovaného na obhajobu realizováno prostřednictvím obhájce, který mu byl z důvodu nutné obhajoby ustanoven.

11. Byť výše citované ustanovení uvádí jako podmínku přiznání nároku na bezplatnou obhajobu toliko nedostatek finančních prostředků, je třeba tento nedostatek finančních prostředků posuzovat komplexně i s přihlédnutím k pravděpodobným příjmům dosažitelným v blízké budoucnosti. Nárok na bezplatnou obhajobu může být obecně odůvodněn v případě, kdy obviněný nemá prostředky na zaplacení obhajoby z vážných důvodů, a to nikoli přechodné povahy, např. když jde o osobu trvale zdravotně postiženou, živitele mnohačetné rodiny, osobu, která nemůže vykonávat žádné zaměstnání, tj. osobu, která se zřetelem na své výdělkové, majetkové a rodinné poměry nemůže zaplatit odměnu za obhajobu bez ohrožení své nutné výživy nebo nutné výživy osob, o

něž je ze zákona povinna pečovat. Podstatu institutu bezplatné obhajoby je nutno chápat v odpuštění úhrady peněžního závazku těm osobám, u nichž by trvání na takové povinnosti bylo zjevně nepřiměřené s ohledem na jejich rodinný, zdravotní či jiný stav. Uvedený závěr lze dovodit i z rozhodnutí Ústavního soudu (srovnej např. usnesení III. ÚS 3651/2018 a II. ÚS 4176/2019). Z výše uvedeného je zřejmé, že samotný fakt, že obviněný je aktuálně nemajetný, ho tak automaticky nezprošťuje povinnosti k plnění finančních závazků. Soud rovněž poukazuje na rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1248/15 vztahující se k výpomoci rodinných příslušníků.

12. Ostatně uvedenému závěru neodporují ani usnesení Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 2590/19 a sp. zn. III. ÚS 3582/20, ze kterých nevyplývá, že by při posuzování nároku na bezplatnou obhajobu podle § 33 odstavec 2 trestního řádu nemělo být přihlíženo i k tzv. majetkové potencialitě obviněného. Je však třeba mít k dispozici dostatek aktuálních poznatků nejen o jeho osobních a majetkových poměrech, ale i o zdravotním stavu obviněného, a majetkovou potencialitu řádně odůvodnit.

13. Krajský soud s ohledem na výše uvedené musí přisvědčit závěrům okresního soudu, když při přezkumu správnosti napadeného rozhodnutí neshledal, že by v řízení, jež mu předcházelo, došlo k zásadnímu procesnímu pochybení. Napadené rozhodnutí netrpí vadami a jeho odůvodnění splňuje kritéria ustanovení § 134 odstavec 1, odstavec 2 trestního řádu, byť je stručnější a okresní soud se měl pečlivěji zabývat všemi rozhodnými skutečnostmi. Okresní soud nepochybil, pokud rozhodl způsobem shora uvedeným, když se správně mimo jiné zabýval otázkou zdravotního stavu a výdělkových možností obžalovaného, a důvodně dospěl k závěru, že obžalovanému vzhledem k produktivnímu věku i zdravotnímu stavu nebrání nic, aby si prostředky na úhradu obhajoby zajistil prací ve výkonu trestu odnětí svobody, či po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Sám obžalovaný v tomto směru žádné objektivní překážky netvrdil, ani nedoložil, a tyto nevyplývají ani z obsahu spisu. Je faktem, že se obžalovaný aktuálně nachází ve výkonu trestu odnětí svobody a jeho výdělkové možnosti jsou tak omezeny. Krajský soud proto považuje za podstatné dodat, že obžalovaný odmítl pracovat v Call centru ve Věznici Ostrov, jak plyne ze zprávy Vězeňské služby ČR (č. l. 12 přip. spisu). Sám obžalovaný se tedy zbavil výdělečné možnosti, jež mu byla nabídnuta ve výkonu trestu, což je v kontrastu s tvrzeními, které uvádí ve svých podáních. Rovněž opakovaná prohlášení obžalovaného o nemajetnosti neodpovídají skutečnosti, neboť ze sdělení Magistrátu města Ostravy bylo zjištěno, že podle Centrálního registru vozidel ČR je vlastníkem dvou automobilů a jednoho motocyklu, staršího data výroby. Navíc je zřejmé, že obžalovaný dotazníky k osobním a majetkovým poměrům zodpověděl pouze zčásti. Pro úplnost je třeba dodat, že pokud bylo zjištěno, že obžalovaný má vyživovací povinnost ve výši 500 Kč měsíčně, tak tato je hrazena jeho rodinou, jak uvedl sám obžalovaný při svém výslechu (č. l. 33). Je tak zřejmé, že obžalovaný disponuje podporou ze strany své rodiny. Pokud se pak jedná o celkovou majetkovou situaci obžalovaného, tak tato je zjevně důsledkem jeho způsobu života, když před omezením osobní svobody dlouhodobě pravidelně užíval návykové látky a současně nebyl řádně zaměstnán, (viz zpráva aktualizace komplexní zprávy o obžalovaného č. l. 397). Ze zjištěné výše pohledávek cca 250 000 Kč (viz č. l. 12 přip. spisu) pak nelze dovodit, že by se nacházel v tzv. dluhové pasti, kterou by nebylo možné řešit například formou insolvenčního řízení, a to i za situace, kdy část pohledávek by bylo nutné uhradit v plné výši.

14. Stížnostní soud si je přitom vědom aktuální rozhodovací praxe týkající se rozhodování o nároku na bezplatnou obhajobu, na kterou je poukazováno obžalovaným. Lze souhlasit s obecnými východisky stran nutnosti posuzování aktuálních výdělkových poměrů, na které obžalovaný poukazuje ve své stížnosti. V projednávané věci však obžalovaný odmítl pracovní zařazení ve Věznici Ostrov v Call centru, čímž se zbavil možnosti výdělku ve výkonu trestu. Současně nalézací soud neúplně informoval o svých osobních a majetkových poměrech, ačkoliv je jeho povinností osvědčit nárok na obhajobu bezplatnou či za sníženou odměnu. Pouze v důsledku aktivity okresního soudu pak bylo zjištěno, že obžalovaný je vlastníkem starších motorových vozidel a

rovněž, že odmítl nabídku zaměstnání ve výkonu trestu, čímž bylo vyvráceno jeho tvrzení o nemajetnosti i důvodů, proč není ve výkonu trestu pracovně zařazen. Kromě toho bylo zjištěno, že obžalovaný disponuje podporou rodiny, která za něj hradí výživné. Je tak zřejmé, že situace obžalovaného se odlišuje od případů, na které bylo v rámci stížnosti obžalovaným poukazováno. Za této situace nelze žádosti obžalovaného o přiznání obhajoby bezplatné nebo za sníženou odměnu vyhovět.

15. Krajský soud závěrem dodává, že smysl institutu bezplatné obhajoby spočívá v zabezpečení práva na obhajobu, nikoli však v zabezpečení toho, aby mohl být obžalovaný zastoupen obhájcem, podle vlastního výběru, i když nedisponuje dostatečnými finančními prostředky na takové zastoupení.

16. Proto krajský soud podle § 148 odstavec 1 písmeno c) trestního řádu stížnost obžalovaného Daniela G. zamítl jako nedůvodnou.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není další řádný opravný prostředek přípustný.

Ostrava 6. května 2025

JUDr. Renata Gilová, v. r.
předsedkyně senátu

Vypracoval:
JUDr. Jan Kotula, v. r.

Shodu s prvopisem potvrzuje Petra Widtmannová